

ŽENSKI SVET

GLASILO ŽENSKIH DRUŠTEV V JULIJSKI KRAJINI

Izhaja prve dni vsakega meseca. — Letna naročnina : L 14 ; polletna : L 7 ; četrtletna : L 4.50 ; poedini zvezki : L 1.20. — Uredništvo in uprava : Trst, posta centrale, poštni predal šte. 384. — Odgovorna urednica : C. E. Godinova. — Tiska „Tiskarna Edinost“ v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega šte. 20.

LETNIK I.

MAREC

ŠTEVILKA 3.

VSEBINA 3. ŠTEVILKE:

OLESJA. — Nadaljevanje. — A. I. Kuprin. (Iz ruščine prevela P. Hočevarjeva) . . .	Stran	49
GABRIJAN IN ŠEMBILJA. (Dr. Ivan Lah)	“	54
TRAGIKA ŽENSKÉ USODE. (Ivanka Klemenčičeva)	“	56
DEČJE IGRAČKE. (Dr. Milan Jovanović-Batut)	“	58
KO NA VEČER VSE TIHO PRIDE MRA Pesem. (Vera Kesler-Albrechtova) . . .	“	60
KAM? (Anica Lebarjeva)	“	61
MISEL NATE. Pesem. (Srečko Kosovel)	“	63
GOSPE FRANJI TAVČARJEVI	“	63
KAKO PRIVEŽEM MOŽA TRAJNO NA DOM. (Minka Govekarjeva)	“	64
IZVESTJA: Društvena poročila. — Po ženskem svetu. — Materinstvo. — Gospodinjstvo. — Kuhinja. — Higijena. — Ročno delo. — Književnost. — Razgovori. — Stran 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72		
UREDNIKA : PAVLA HOČEVARJEVA.		

V čevljarnici FORCESSIN

Trst, pri Sv. Jakobu, Via Giuseppe Caprin 5

dobite najtrpežnejše

obuvalo za moške, ženske in dečke

Specijaliteta otroškega obuvala.

Cene posebno zmerne.

Postrežba točna.

DR ETTORE d'OSVALDO

Gorica - Corso Verdi 24 (Trg. Dom)

specijalist za očne bolezni

perfekcioniran na dunajski kliniki.

ORDINIRA OD 10 - 12 IN OD 3 - 4.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kredit. banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

TELEFON ŠTEV. 50.

Brzljavi naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Deln. glavn. in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA** Dinarjev 36 milijonov.

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. — Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše. — U adne ure za občinstvo od 8½ — 12 in od 3 — 5. Ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih zaprto.

MIRODILNICA

v zvezi z lastno parfumerijo

E. GRAPULIN - GORICA

(nasproti ljudskemu vrtu)

Na drobno. — Cene brez konkurence. — Na debelo.

ŽENSKI SVET

OLESJA. A. I. KUPRIN. (Iz ruščine poslovenila P. Hočevarjeva.)
(Nadaljevanje.)

Nato je vzel samovar, napil se je čaja tam v temni veži in se odpravljal domov. Pa sem ga še vprašal :

„Kako pa pravijo tisti čarovnici?“

„Manujliha!“ je zopet mračno odgovoril.

Čeprav ni Jarmola nikdar kazal svojih čustev, se je vendar — kakor se mi je zdelo — silno navezal name; navezal se je vsled najine skupne strasti do lova, vsled mojega prostega obnašanja, vsled pomoči, ki sem jo včasih dajal njegovi stradajoči družini, a v glavnem le vsled tega, ker sem bil jaz na celem božjem svetu edini, ki ga nisem zmerjal radi njegovega pijančevanja, česar on nikakor ni mogel prenašati. Moj sklep pa, da se seznanim s čarovnico, mu je ravno radi tega tako močno spremenil duševno razpoloženje, ki ga je pa kazal samo s težkim sopenjem in pa s tem, da je z vso silo brcnil na pragu svojega psa Rjabčika. Ta je prestrašen zacvilil in odskočil vstran, potem pa vendar takoj zopet tekkel za njim ter bolešno ječal.

III.

Črez tri dni se je nekoliko ogrelo. Nekega jutra je stopil prav rano Jarmola v mojo sobo ter rekel malomarno :

„Treba bo očistiti puške, gospod.“

„A, kaj praviš?“ sem vprašal ter se pretegal pod odejo.

„Zajec je po noči jako tekal, je mnogo stopinj. Morebiti greva na lov?“

Videl sem, da bi šel nestrpno rad v gozd, pa je vendar pod navidezno ravnodušnostjo skrival to strastno željo vsakega lovca.

In res, v predsobi je že stala njegova enocevka, kateri ni niti ena čaplja še ušla, čeprav je bila blizu odprtine okrašena z mnogimi cinastimi zaplatami, pritrjenimi na onih mestih, kjer je prejedala železo rujavica in smodnikovni plini.

Komaj sva prišla v gozd, pa sva že naletela na zajčji sled: dve stopinji vstric in dve zadaj, druga za drugo. Zajec je bežal po poti, pretekel po njej kakih 200 sežnjev, potem pa naredil velik skok na stran v smrekov nasad.

„No, zdaj ga bova pa kar obstopila,“ je rekel Jarmola. „Kakor hitro mu preprečim pot, pa bo obležal. Vi, gospod, pojdite . . .“

Zamislil se je ter mi povedal na poseben, le njemu*lasten način, kod naj grem . . .

„Pojdite do stare krčme. Jaz ga bom pa od Zamlina čakal. Kakor hitro ga bo pes nagnal, pa vam bom dal znamenje.“

V tem trenotku se je že skril, kakor da bi se vdrl v goščavo malega grmovja. Poslušal sem. Niti najneznatnejši glas ni izdal njegovega gonjaškega zalezovanja, ni ena vejica mu ni poknila pod nogami, obutimi v opanke iz lipovega ličja.

Počasi sem prišel do stare krčme, neobljudene razpadle koč. Stal sem na obrobku borovega gozda, pod visoko smreko z ravnim golim deblom. Bilo je tako tiho, kakor je samo v gozdu po zimi v brezveternom dnevu. Krasne snežene kepe so pripogibale veje ter jim dajale čudežno, praznično in hladno lice. Včasih se je v vrhu odkrhnila tenka vejica in nenavadno jasno je bilo slišati, kako se je med padanjem zadevala ob druge vejice z lahkim treskom. Sneg se je rdečil na solncu in sinjel v senci. Prevzelo me je tiho, očarujoče čuvstvo tega svečanega mrzlega molka in zdelo se mi je, da prav čutim, kako gre čas počasi mimo mene.

Naenkrat se je zaslišat tam nekje daleč v gošči glas Rjabčika, značilno lajanje psa, kadar zasleduje zver: tanek, razumen, nervozen, skoraj prehajajoč v cviljenje. V tem hipu sem pa tudi zaslišal Jarmolo, ki je divje kričal v pasji sled: „U — bij! U — bij!“ Prvi zlog z zateglim rezkim falsetom, drugega s kratkim basom. (Šele po dolgem času sem izpoznal, da prihaja ta poleški lovski krik od glagola „ubijati.“)

Sodeč po smeri lajanja, se mi je pozdevalo, da goni pes levo od mene, in zato sem urno stekel črez poljanico, da bi tako prestregel žival. Napravil pa nisem še niti dvajset korakov, ko je že skočil velik siv zajec izza parobka, kakor da bi se mu ne mudilo, z nazaj položenimi ušesi je pretekel pot v visokih, redkih skokih ter se skril v nasad. V smeri njegovega sledu je tekel Rjabčik. Ko je zagledal mene, je malomarno mahnil z repom, hitro ugriznil nekolikokrat sneg in se zopet zapodil za zajcem.

Jarmola se je takoj tudi ravno tako tiho prikazal iz gošče. „Zakaj ga niste prestregli, gospod, na potu?“ je zaklical in karajoče zacmokal z jezikom.

I, predaleč je bilo vendar več kot dvesto korakov“.

Videč mojo zadrego, se je Jarmola ojunačil.

„No, nič zato Saj nama nê uide. Pojdite v Irinovski laz, — takoj mora biti zopet tu.“

Šel sem v smeri proti Irinovskemu laz, in črez kaki dve minuti sem zaslišal, da pes zopet goni nedaleč od naju. Polastilo se me je lovsko razburjenje, stekel sem z namerjeno puško skozi gosto grmovje, kjer sem lomil vejice, ne meneč se za njih bridke udare. Tekel sem že precej daleč in že sem začel pešati, kar zapazim, da je pasje lajanje utihnilo. Šel sem počasi. Zdelo se mi je, da moram gotovo srečati Jarmolo v Irinovskem laz, če grem kar naravnost. Toda kmalu sem se prepričal, da sem med tekom zašel, kajti izogibaje se grmovja in parobkov, nisem niti mislil na pot. Tedaj pa sem začel klicati Jarmolo. A ni se oglasil.

Medtem sem šel urno kar naprej. Gozd je bil nekoliko redkejši, tla so se nižala in bila jamasta. Stopinje, ki so se mi vdirale pod nogami,

so hitro potemnevale in se zalivale z vodo. Nekolikokrat sem se že zavalil na kolena. Moral sem skakati čez kotanje, pri čemer so se mi noge večkrat vdrle v gostem plašču rujavkastega mahu, ki je pokrival tla kakor mehka preproga.

Grmovja ni bilo skoro nič več. Pred menoj je bilo veliko okroglo močvirje, zameteno s snegom; na več krajih pa so moleli izpod belih pleníc redki krtinasti hribčki. Na nasprotni strani močvirja se je med drevjem belilo zidovje neke koče.

„Tu pa gotovo stanuje irinovski gozdar“, sem si mislil, „treba je iti k njemu in ga vprašati za pot.“

Ali do koče ni bilo tako lahko priti. Neprestano sem se pogrezal v barje. V čevljih se mi je nabirala voda, ki je pri vsakem koraku glasno zažvirčala; skoro jih nisem več mogel vleči za seboj.

Konečno sem vendar pregazil to močvirje, vzpel sem se na majhen griček in šele sedaj sem si pravzaprav mogel ogledati kočo.

To namreč niti koča ni bila, temveč le pravljiška koliba na kurjih nožicah.*)

Ni se dotikala s podom zemlje, ampak je bila zgrajena na kolih, gotovo radi povodnji, ki preplavlja vsako leto ves Irinovski laz. Na eni strani se je vsled starosti sesedla, kar je dajalo kolibi žalostno, hromo lice. Po oknih je manjkalo nekaj šip in od zunanje strani so se videle kepe zatlačeni umazanih cunj.

Pritisnil sem kljuko in odprl duri. V koči je bilo temno; ker sem prej dolgo gledal po snegu, zato so se mi delali sedaj pred očmi vijoličasti krogi, radi česar nisem mogel dolgo razložiti, ali je sploh kdo v hiši.

„Ej, ljudi božji, je kdo doma?“ sem vprašat glasno.

Okoli peči je nekaj zašumelo. Stopil sem bliže ter ugledal starko, ki je sedela na tleh. Pred njo je ležal velik kup kurjega perja. Starka je jemala posamezna peresa, odirala bradice, polagala puh v košaro, tulce pa je metala kar na tla.

„Ej, to je pa gotovo Manujliha, irinovska čarovnica“, ta misel mi je takoj šinila v glavo, ko sem malo bolj natančno pogledal starko. Vse poteze babe-jage, ki jih slika narodna pripovedka, so bile na njej: suha udrta lica so prehajala v oster, dolg in uvel podbradek, ki se je skoro dotikal povešenega nosa. Udrta brezzoba usta so se neprestano pregibala, kakor da bi nekaj žvečila. Nekdaj modre, a sedaj brezbarvne, hladne, okrogle izbuljene oči z jako kratkimi rdečimi trepalnicami so zrle kakor oči nevidne zlovešče ptice.

„Zdravstvuj, mati“, sem rekel kolikor mogoče prijazno. „Ali pravijo tebi Manujliha?“

V odgovor je nekaj zahreščalo in zahropelo v starkinih grudih, potem pa so se ji izvili iz brezzobih cmokajočih ust čudni glasovi, ki so bili

*) Ruska narodna pravljična pripoveduje o čarovnikovi kolibi, ki je bila zgrajena na kurjih nožicah in se je lahko zato obračala na vse strani. (Op. pr.)

deloma podobni upehanemu krakanju stare vrane, deloma pa so prehajali v močan, pretrgan fistel:

„Mogoče, da so mi rekli nekaj dobri ljudje Manujliha Zdaj pa se pišem, da tebe v uh' pišem Pa kaj te to briga?“ je vprašala odurno, ne da bi prekinila svoj enolični posel.

„Ej, vidiš, mati, zašel sem. Morebiti dobim pri tebi kaj mleka?“

„Mleka ni nič!“ se je jezno obregnila starka. „Dosti vas hodi po gozdu Vseh ne napojiš, ne nasitiš“

„No, mati, kako si pa neprijazna z gosti!“

„Seveda, stric, jako neprijazna. Nimam za vas pripravljenih vseh različnih jedi. Pa ker si že tukaj, pa malo posedi, nihče te ne podi iz kože. Veš, kako pravi pregovor: „Le pridite k nam sest na klopčico pred hišo, tudi zvonove pridite poslušat o naših praznikih, ampak kosit pridemo lahko mi sami k vam. Vidiš tako je“

To govorjenje po ovinkih me je takoj uverilo, da starka res ni iz tega kraja; tukaj namreč nimajo navade in tudi ne razumejo takega pikrega, z redkimi besedami okrašenega govorjenja, s katerim se tako bahato postavlja šegavi severni Rus.

Medtem je starka mehanično nadaljevala svoje delo ter še vedno nekaj mrmrala sama s seboj, ali vedno tiše in nerazločneje. Razbral sem samo pojedine besede, ki pa niso imele med seboj nikake zveze. „Ali si ti slaba čarovnica, mati Manujliha Kdo je to — ne vem Moja leta niso majhna Z nogami poteptati, zmečkati, streti — prava sraka“

Nekaj časa sem molče poslušal; hipna misel, da stoji pred menoj blazna ženska, je vzbudila v meni čuvstvo ostudnega strahu.

Vendar sem se oziral okoli sebe. Večji del sobe je zavzemala velika oluščena peč. Slike ni bilo v prednjem kotu nobene. Namesto običajnih lovcev z zelenimi brki in vijoličastimi psi ter namesto portretov neznanih generalov so viseli po stenah šopi posušenih trav, svežnji nagubančenih korenin in kuhinjska posoda. Niti sove niti črnega mačka nisem opazil, zato sta pa gledala name s peči dva pegasta rejena škorca z začudenimi in nezaupnimi očmi.

„Mati, ali bi se mogel vsaj napiti pri vas?“ sem vprašal s povzdignjenim glasom.

„Lahko, zunaj v čebrici“, je pokimala starka z glavo.

Voda je zaudarjala po močvirski rujavici. Zahvalil sem se starki (za kar se ni ona nič malo zmenila) ter jo vprašal, kod naj grem v laz.

Naenkrat je vzdignila glavo, pazno pogledala name s svojimi hladnimi ptičjimi očmi ter hitro zamrmrala:

„Pojdi, pojdi, fant, svojo pot! Tu nimaš ničesar opraviti. Dober gost gre v gostilno Stopi, stric, stopi“

Res mi ni preostajalo drugega, nego da grem. Ali v tem hipu mi je prišlo na um, naj poizkusim poslednje sredstvo, da vsaj nekoliko omehčam surovo starko. Vzel sem iz žepa nov srebren štirjak in ga pomolil Manuj-

lihi. Nisem se motil: pri pogledu na denar se je starka zganila, oči so se ji še bolj izbulile in iztegnila je za denarjem svoje skrivljene, žuljave in tresoče prste.

„Oj ne, mati Manujliha, zastonj ne dam“, sem jo podražil in skril denar. „Vrzi mi karte!“ Zlatenično, nagubano lice vedeževalkino se je zgrbančilo v nezadovoljno grimaso. Vidno je omahovala in neodločno pogledovala na mojo pest, kjer sem stiskal denar. Ali pohlepnost je zmagala.

„No, no, naj bo, ali kaj, naj bo“, je godrnjala ter se težko vzdigovala s tal. „Nikomur zdaj več ne vedežujem, ptiček ti Pozabila sem Ostarela sem oči ne vidijo. Samo tebi!“

Opirala se je ob steno, pri vsakem koraku se ji je streslo sključeno telo, šla je k mizi in zgrabila kupček temnorjavih, od starosti trohlih kart, jih zmešala in pomaknila k meni.

„Privzdigni Z levo roko jih privzdigni Od srca“

Oslinila si je prste ter začela razkladati vražo. Karte so padale na mizo s takim glasom, kakor da bi bile zvaljane iz testa ter so se skladale v pravilno osmerovogelno zvezdo. Ko je vrgla poslednjo karto s hrbtom vrh „kralja“, je iztegnila roko proti meni.

„Poplačaj me, dobri gospod Srečen boš, bogat boš“, je zapela s proroškim, čisto ciganskim glasom.

Porinil sem ji pripravljeni denar. Starka ga je hlastno, prav po opičje, vtaknila v usta za lica.

„Velik dobiček te čaka na daljnem potu“, je nadaljevala s privajeno zgovornostjo.

„Snidenje s karovo damo in prijeten razgovor v imenitni hiši. V kratkem dobiš nepričakovano sporočilo od trefovega kralja. Tukaj se ti kažejo neke skrbi, potem se ti zopet kaže mal denar. V veliki družbi boš, pijan boš“. . . . Ne tako, da bil ravno jako, pa vendar se te bo polastila pijačnost. Življenje tvoje bo dolgo. Če ne umreš v 67 letih, potem“

V hipu je prenehala in dvignila glavo, kakor da bi nečemu prisluškovala. Tudi jaz sem napel ušesa. Ženski glas, svež, zvonek, krepek, je pel ter se bližal koči. Razložil sem besede gracijozne maloruske pesemce:

Al' je cvet, al' ni cvet, al' je sen, al' ni sen,
ki kalin'co *) šibi, ki glavico teži.

„No, pojdi zdaj, pojdi, ptiček“ — je plašno izgovorila starka ter me rinila z roko od mize. „Niti treba pohajkovati po tujih hišah. Pojdi, odkoder si prišel“

Zopet me je prijela za suknjin rokav in me vlekla k vratom. Lice ji je pa izražalo uprav zverinsko vznemirjenje.

Glas, ki je pel pesem, se je naenkrat zaslíšal blizu hiše, glasno je zaškipala železna kljuka, v svitu naglo odprtih vrat pa se je pokazala visoka, smehljajoča se deklica. Z obema rokama je pazno držala pisan predpasnik, iz katerega so kukale tri drobne ptičje glavice.

[Nadaljevanje.]

*) Kalina ima pri Rusih poetičen pomen kako pri nas rožmarin ali nagelj. (Op. pr.)

GABRIJAN IN ŠEMBILIJA. (Dr. Ivan Lah.)

(Povest o močnem vitezu Gabrijanu in lepi devici Šembiliji, kakor jo je napisal otec Remigij iz reda malih bratov na svetem otoku Lakrjanu, kjer se je godila ta povest).

V deželi lepi, v zemlji štajerski
na gradu starodavnem zabreškem
živela sta v zakonu združena
grof Miron in gospa Odilija.
Bog blagoslovil je bogati grad,
in dal bogastva njima je dovolj:
imela mnogo sta zlata, srebra,
draguljev in blestečih biserov
in drugih dragocenih kamenov
v zakladnicah bogatih shranjenih,
a v shrambah bili nakopičeni
pridelki so ponosnih zadnjih let
in med čebel in vina polna klet
nudila gostom je sladak pozdrav.
Okrog in krog, kar nesel je pogled,
rodilo polje leto je in dan,
za poljem gozdi so se dvigali
in iz daljave grad pozdravljali
in sredi njih po bujnih pašnikih
odmeval v logih je pastirski rog,
ker čredo pasel grajski je pastir.
Le ene sreče Bog ni njima dal,
le ene sreče v vsem bogastvu tem,
ki sta oba želela jo najbolj:
živela sama sta brez deteta,
ki bi sladilo njima stare dni,
ki bi po grajskih vrtih letalo,
smehljalo se, se pogovarjalo,
po lepih sobah se sprehajalo
in rastle srečno njima pred očmi,
dokler bi ne prišel življenja čas,
ko poslovila bi se od sveta
in zapustila svojo dedščino.
Gospa pogosto v cerkvico je šla,
molila v grajski je kapelici
in tiho k Bogu zdihovala je,
da blagoslovil njeno bi telo,

da bi uslišal skrite prošnje nje,
ki eno željo nosi le s seboj.
Ko se iz cerkvice je vračala,
pred vrati siromaki stali so,
ubožniki, berači, romarji,
in ona je darila milodar,
da bi molili za njo, da po njih
bi prošnje njene uslišal Bog, ki jih
že toliko je bilo uslišanih.
Pošiljala darove je okrog
na božja pota, cerkvam, revežem,
da pomagala bi sirotam vsem
v nadlogah težkih, da pogledal Bog
bi milostno na njo, da dal za to
bi dete ji neskončno ljubljeno.
A prošnje nje zaman so bile vse
in vse molitve in darovi vsi,
in sanje vse, ki jih je sanjala.
V samoti svoji, v zapuščenosti,
dokler da je prišel usodni dan,
ko Bog ozrl se je v milosti
na njo, in spolnil željo čudežno,
kakor je v knjigi sveti pisano.
Nekoč gospa iz cerkvice je šla
in vračala se skozi grajski vrt
med rožami in med cveticami,
ki so dehtele v tihi božji dan,
po stezah belih vsa omamljena
od skritih želj in srčnih tajnosti
in sedla sredi njih utrujena
na klop je in se je zamislila.
In zdelo se ji je, da sred gredic
na travi vidi malo detece,
ki po stezici proti nji hiti
in steza kakor k materi roke.
Obstala je vsa srečna blažena
in ni verjela, da je to le sen,
ki se rodil je iz nje srčnih želj
in zginil prej je, ko je mislila.
Hitela urno mu naproti je
z rokami razprostrtimi, da bi
tako sprejela ga, objela ga

in stisnila ga k sebi na srce.
A prazne bile so stezice vse
in rože po gredicah naokrog
so le otožno glave sklanjale,
kot da venijo brez vse radosti.
Gospa ostala sama je sred njih
in žalostna se zgrudila na tla
in briško težko je zaplakala
v samoti svoji, v zapuščenosti....
In ko je zopet dvignila oči,
in gledala čez tihi solnčni vrt,
glej, tam na stezi dete se igra,
oblečeno je v belo haljico,
rumeni laščki ga obkrožajo,
v naročju kup cvetlic natrganih,
ki jih prebira, dviga, se smehlja
in maha z drobnimi ročicami....
Gospa vsa srečna gleda detece
in se ne gane, da ne zgine spet
ji spred oči ta čudokrasni sen,
če skušala bi se približati.
A zginil je. In ona sredi rož
zakrila si z rokami je obraz,
da bi v spominu gledale oči,
kar kratek čas so v sanjah gledale.
Tako zaspala je utrujena
in sladke sanje je zasanjala:
po vrtu je prihajal siromak
z veliko brado, belimi lasmi,
a jak, krepak kot stari romarji,
ki so v deželo sveto romali.
Približal se je tiho, sklonjeno,
s koraki trudnimi, kakor oblak,
ki v solnčnem svitu preko zemlje gre,
in kakor mrak obstal je poleg nje,
in gledal jo z globokimi očmi.
A stegnil roke ni proseče v dar,
le čuden žar sijal mu z oči
in glas njegov je bil udar valov,
ki sliši se z bregov oddaljenih.
In rekel je v besedah slavnostnih:
„Prihajam k tebi iz daljnega sveta
in nosim s saboj ti veselo vest,
da prošnja tvoja bo uslišana,

do svetih mest prišla je združena
z molitvami. Zato naj se zgodi,
kar si želiš. Uslišal te bo Bog,
ki je ustvaril zemlje krog in vse,
kar je, če s svetim postom sedem dni
v pobožnosti svetnika preživiš,
ki nosil je na ramah Kristusa,
nebes in zemlje naše stvarnika,
rešnika in zveličarja sveta,
svetnika po imenu Kristofa,
ki je patron otoka Rabskega.
Tam cerkev je in tihi samostan
obdan okrog od širnega morja,
kjer svete se device zbirajo,
ki služijo Bogu za grešnike,
ki vrže k njim na otok jih vihar.
Za dar veliki, ki ga tu dobiš,
vrnila boš svetniku mali dar,
da dete svoje njemu posvetiš,
da bo živelo med devicami,
ki molijo in se žrtvujejo
in večne smrti obvarujejo
nje, ki v viharjih morskih umirajo...
Odšel je romar tiho skozi vrt
med rožami in med cveticami,
ozrl ni se na ponosni grad,
pri vratih kakor senca zginil je...
Zbudila se iz spanja je gospa
in čudne sanje je premislila,
z rokami mela motne je oči —
a njega ni — na vrtu romarja,
do vrat gospa ga iskat je odšla
in zbegana po vrtu begala,
po poti je pod gradom gledala,
nikjer ni bilo več sledu o njem
in ne o tem, kar v hipu radostnem
je tako živo v sanjah videla.
A zdelo se ji je, da vse okrog
neba obok odseva v čudežih,
odmeva vse v besedah slavnostnih,
in vse skrivnost objema čudežna
in polni z njo vse njeno se telo
in blažena obstala je tako
na sredi vrta grajskega. In glej,

vse v barvah živih se razcvelo je
in z vej skrivnostno ji šumelo je,
in vse živi in diha, se žari
in solnce sije s polno radostjo
in vse cvetlice, rože, listi vsi,
in ptice in glasovi tajnostni
trepečejo, šepčejo in nji
se klanjajo in jo pozdravljajo.
In mislila si v srcu je gospa :
„Da bila želja moja bi uslišana,
da spolnil bi se mi ta lepi sen,
da bi rodila se mi deklica,
ki bila roža bi med rožami.“
Tako odšla je med gredicami,
tja v grajsko je odšla kapelico,
da zahvalila skrivaj bi Boga
za ta veliki nenavadni dar,

da vrne ga, kot je usojeno,
nazaj, ko pride čas, kakor veli
ukaz, da na oltar ga položi
v zahvalo za trenutek srečni ta.
Hodila v cerkev je že sedem dni,
postila se in priporočala
se pri prošnjiku čudotvornemu,
svetniku in patronu rabskemu.
Ko sedmi dan iz cerkve je prišla,
čutila je, da ni bil prazen sen,
kar takrat je na vrtu videla,
nje prošnja bila je uslišana.
Ko je prišel pričakovani čas,
rodila se je v gradu hčerkica,
krstili so jo v cerkvi slavnostno,
ime so dali ji — Šembilija.

(Nadaljevanje.)

Tragika ženske usode. (Ivanka Klemenčičeva)

Razočaranje je človeškemu rodu splošna dedščina, ki ji nihče ne uide. Vendar je dejstvo, da je globoko, tragično razočaranje nad življenjem prav posebno delež žene. To bo priznala vsaka ženska, ki ima za seboj le nekoliko, življenjske izkušnje. Vzrok temu pa ne leži v okolnostih posameznega življenja, ampak v splošni temeljni razliki med žensko in moško dušo. To ugotavlja Gina Lombroso, hči in učenka znanega italijanskega dušeslovca in zdravnika v svoji knjigi „Ženska duša“, ki je nedavno izšla tudi v nemškem prevodu Marije Kurella. Gina Lombroso je žena in mati in pozna vse doživljaje ženske duše in lastne izkušnje. Kot visoko izobrazena žena je mogla te doživljaje umstveno raziskovati in si ustvariti o njih jasno sodbo. V tem je prišla do naslednjih zaključkov :

Vsa tragika ženskega življenja ima svoj vir v tem, da jo je usoda postavila ob stran življenjskega druga, ki je po svojem bistvu docela različen od nje. Mož je egocentričen sam sebi in iz sebi živeč, žena pa altrocetrična, živeča za druge in v drugih. Žena za svoje veselje, za svoje nade in stremljenja ne najde središča v sebi, marveč vedno v drugi ali v več drugih osebah, ki jih ljubi in od katerih želi biti ljubljena : v možu, otrocih, stariših, prijateljih i. t. d. Žena, obdarjena — ali obremenjena ? — s sočutjem za boli in radosti bitij, ki jo obdajajo, ni sposobna, da bi vživala, ustvarjala, rušila, samostojno, neodvisno od svoje okolice, njenega pritrjevanja ali graje, njene naklonjenosti. Žena, razmeroma topa za sebične vžitke okusa, vida, sluha in uma, ne more vživati, stvarjati, delati, ako nima nekoga, na kogar more misliti, s komur, nad komur in za kogar se more veseliti, s komur in

za kogar živi. Ker hoče živeti za druge, je pripravljena, da se zanje žrtvuje sama globoko hvaležna za dobro, katero prejema od drugih; zato strašno trpi, ako ji drugi niso hvaležni, ako se ne brigajo zanjo, ako nima nikogar ki bi zanjo živel, bil pripravljen se zanjo žrtvovati; srdi se, razburja, plaši, kakor hitro se čuti zanemarjeno ali prepuščeno sama sebi. Z eno besedo: luč, ki jo je dalo življenje ženi na pot, ugasne, ako ne najde nikogar, komur bi svetila, nikogar, ki bi jo vzdrževal.

Čisto drugačen je moški. „Mož je kakor vsako bitje, ki nima z materinstvom ničesar opraviti, egoističen ali bolje egocentričen v tem zmislu, da hoče samega sebe uveljaviti, s svojim lastnim veseljem, lastno delavnostjo postati središče ostalega sveta, v katerem živi. Mož je sposoben, da samostojno živi in vživa ter je zato nasproti živim bitjem, ki ga obdajajo, nasproti njihovim bolim in radostim ravnodušen; nič ga ne žene, da bi se z njimi pečal, jim delal veselje ali žalost, ravno tako se pa tudi ne razburja, ako se drugi z njm ne pečajo ali mu niso hvaležni. V želji, da bi živel samemu sebi, se moški izogiba razburjenjem in je sposoben, da živi brez ljubezni in brez sovraštva, ne da bi se veselil, ne da bi trpel. V stanju je, da hodi svojo pot sam, da se sam orientira, ne da bi bil odvisen od tujega priznanja ali graje. Moški je za egoistične radosti okusa, sluha, vida, za vse vžitke bogastva, oblasti in intelektualnih abstrakcij zelo dostopen ter more tako zelo lahko postati središče svojega zadovoljstva; živeti more in uživati neodvisno od drugih; luč življenja, ki jo je prejel od rojstva, mora samostojno in sam ohraniti gorečo“.

Ti dve tako različni bitji sta obsojeni, da živita drugo z drugim v najtesnejši zvezi. Kaj čuda, da se v ogromni večini slučajev le slabo ali kar nič ne razumeata in da se vsak moški tako hitro naveliča zakonskega bremena. Njemu zakon za srečo ni potreben kakor je potreben ženi. Ženska stavi vse na edino karto: ljubezen. Spričo razlike med njeno in moško dušo pa ne more biti drugače, nego da žena izgubi. Tu je neumevna disharmonija v stvarstvu. To tragiko ženske usode je doumel tudi globoki nemški mislec dr. C. Hilly, ki piše v 2. zvezku svojega dela „Sreča“ v poglavju „O poznavanju ljudi“: „Da se ženske večinoma rade poroče, je umevno, ker imajo samo v dobrem zakonu priliko, da vse moči, ki so v njih, samostojno razvijejo; da pa imajo egoistične ženske, ki se znajo pravočasno pripraviti za obrambo, mnogokrat boljšo usodo nego dobre, ki trošijo nabroj ljubezni, zvestobe, požrtvovalnosti, duha in življenja za problematičnega človeka — to je, kar bi moglo človeka najbolj zapeljati, da bi dvomil nad Božjo pravičnostjo.“ Na srečo moška psiha navadno ni do skrajnosti enostransko razvita, marveč vsebuje tudi elemente ženske duše, kar velja v obratnem smislu tudi za žensko psiho. Med moškimi in med ženskami so do skrajnosti enostransko razviti individui redki; med obojimi so tudi izjeme, ko v moškem prevladuje ženski element, v ženski pa moški. To priznava tudi Gina Lombroso. Kljub vsemu temu pa stojte stvari tako, da žena v življenju ne najde, česar želi in išče: zveste ljubezni, blagega razumevanja, hvaležnosti in nesebične dobrote.

DEČJE IGRAČKE. (Dr. Milan Jovanović - Batuf.) *)

Roditelji in sorodniki tako radi prinašajo detetu kaj, s čemer se moti in zabava. Ljudje kupujejo zato raznovrstne reči, od najmanjšega in najpriprostejšega kraguljčka do najbolj dovršene punčke in živali, kar dajejo v roke mali deci. Nikomur ne pride na misel, da bi se vprašal: ali je to prav, ali bo s tem ustrezno otrokovi potrebi? Še redkeje se zgodi, da kdo pomisli: pa da ne bi ta igračka škodila detetovemu zdravju?

Dokler se otrok še ne zaveda, ne potrebuje drugačnega razvedrila kakor materine grudi in dele lastnega telesa. Navadno niti ne zahteva drugega. Redkokdaj stega ročico ali obrača glavico za kakim bleščečim predmetom ali za jačjim šumom, a baš te vrste igračke niso za otroke. Blesk slepi nežne in nenavajene dečje oči, močnejši šumi pa ga bolj vznemirjajo in plašijo, nego zabavajo. Zato mu ne nosi takih stvari, še manj pa večjih in bolj zapletenih! Če je dete zdravo, se zabava samo s tem, da z ročicami lovi svoje nožice in jih vleče proti ustom.

Pa tudi pri otrokih, ki že nekoliko razumejo, je treba vpoštevati pravilo, da naj bodo igračke čim manjše in čim preprostejše. Otroška duša je živahna in najnavadnejša stvar jo tako razveseli kakor najdražja. Če pa že hočeš, mu daj v roke kaj takega, kar mu ne bo škodovalo, česar ne more pogoltniti, kar se mu v ustih ne skisa, ne razkroji in ne raztopi, kar ni grenko, pekoče itd. — pa mu ustrežeš. A niti tega ni treba, le da se otrok spocetka ne navadi na to.

Kupivne dečje igračke so narejene iz raznih snovi: lesene, kovinaste, koščene, papirnat, kavčukaste, steklene in iz raznih zmesi. Včasih so vmes tudi take sestavine, ki so strupene (n. pr. iz svinca ali iz neke vrste kavčuka); ker si pa dete vsako igračko takoj tlači v usta ali jo vsaj oblizne, zato je to nevarno za njegovo zdravje ali celo za življenje. Tudi če ne gledamo na visoko ceno teh izdelkov iz kavčuka ali drugih zmesi, moramo vsekakor pomisliti, da so te snovi sumljive že po svoji sestavi in jih ne dajajmo otrokom v roke. Posebno ne mali deci, ki nese vsako stvar takoj v usta.

Kupivne igračke so opasne otrokovemu zdravju tudi zato, ker so večinoma pobarvane ali prevlečene z lakom. V nekaterih barvah (baš v najlepše zelenih, rumenih in belih) ali v nekaterih lakih so strupi, n. pr. svinec, zeleni volk ali arzenik; če dobi dete tako pobarvano igračko v usta, se mu razkroji in preide v telo. Ako je na ta način zaneslo vase strup, se mu pojavijo znaki neugodnosti: zavija ga po trebuščku, žene ga, bljuva itd. Če pa zaide potom take igračke več otrova v detetovo telo, se pa lahko pokažejo hujši pojavi in celo žalosten konec. Potem se pa čudimo, kaj bi se moglo nenadoma zgoditi zdravemu in močnemu otroku, na igračke se sploh nikdo ne spomni — dokler morda slučajno ne poizve tega zdravnik.

*) Iz knjige: «Zdravlje i bolesti».

Otroške igrače so zdravju nevarne še na drugi način! Gotovo ste opazili, da detetu neprestano pada igrača iz rok. Včasih se ustavi na materinem ali dojiljinem krilu, včasih na stolu, kjer je malo prej sedel tujec, včasih pade naravnost na tla. Največkrat pa mečejo otroci nalašč igrače na tla, zlasti bolj razumni, zato, ker se zabavajo, če jim jih starejši otrok pobira. Ta jih samo ujame, kvečjemu otepe ali popiha, ali pa jih obriše z robcem, da odstrani z njih, kar se je na debelo prijelo, in jih zopet da otroku. Marsikdo pa niti tega ne stori, ne pomisli na nevarnost, nego vrne otroku umazano in zaprašeno igračo. Nerazumno dete takoj stlači zopet igračo v usta, z njo pa zanese vase razno sumljivo nesnago. Na tleh so pljunci in izmečki bolnikov in jetičnikov; na čevljih se nanese od zunaj konjski gnoj in druge smeti . . . in vse to dobi dete v usta.

Umevno je, da to ni samo grdo in zoperno, ampak tudi nevarno. Dokazano je, da so v vsakem prahu razne žive kali, večkrat tudi kali bolezni. V prahu po zaprtih prostorih in na posameznih predmetih v sobi jih je seveda še več.

Po tleh hodijo ljudje, mažejo, pljujejo, obiski prihajajo neposredno iz okuženega kraja itd., ni čuda, če se na obleki ali čevljih prenese kaka nalezljiva bolezen v prah na tleh, na stolih ali kje drugje, kamor potem pade igračka, s tem pa posredno tudi na dete. To zanese z umazano igračo nalezljive kali najprej v usta, da dospo do malega jezička in goltanca; presadi jo n. pr. na kako odprto mesto v koži — recimo na kožico pod noskom (če je razjedena od sline), na hrastico ali razpoko v ustnicah, na lišajasto lice; na mehurček, na temence itd. — a to zadostuje, da more kal priti v kri, se v njej naseliti in povzročiti nalezljivo bolezen. Dete oboli nenadoma, n. pr. na difteriji (iz izkušnje se spominjam takega slučaja), na škrlatici (šarlah), na ošpicah ali na kozah, pa premišlujejo, kje bi bilo moglo dobiti to bolezen in nikdo se niti ne domisli na igrače iz prahu in nesnage. Kjer se pa ne javi kaka nenadna bolezen, kakor n. pr. te, ki sem jih ravnokar omenil, večkrat opazimo, da začno otekati detetu, ki ima na licu ali na glavi razpokano in razjedeno, žleze med nogami, na vratu, vrh ključnic, pod pazduho itd., a to ni najboljši znak. Res, da si mi razlagamo čisto drugače, a današnja veda nam v nekaterih slučajih uverjeno dokazuje, da se v te žleze skozi odprto kožo uvlečejo in ugnezdiijo zunanje nalezljive kali in okužijo otroka. Iz tega gnezda in zalege se potem prenašajo ob povoljnih prilikah s krvotokom tudi v druge dele telesa — n. pr. v pljuča; tako si razlagajo današnji zdravniki tudi nekatere slučaje tuberkuloze. Dete zanese z umazano igračo v prahu na ranjeno in odprto kožo tudi kali jetike (teh je posebno dosti v prahu po onih sobah, kjer so jetičniki, ki pljujejo po podu); te kali se ugnezdiijo v kako sosedno žlezo, se v njej razmnože, da žleza oboli in zateče. Otekla žleza se ali odpre ali izplahne, pa tudi zopet naraste . . . in to se tako izmenjava, dokler se s krvjo in z drugimi telesnimi soki ne odvoji del kali

iz okužene žleze in prenese na kakšno drugo stran, na drugi organ, a najbliže in najlaglje v *pljuča*. Tu se razvija dalje in povzroča bolezen.

Iz tega se vidi, da je mnogo igrac škodljivih otrokovemu zdravju. Zato je bolje, da se vsaj mali otroci ne navadijo na nje. Kjer se pa temu ni mogoče izogniti, je treba posebno paziti na sestavo igračice, a še bolj na to, da se ne da detetu zamazana v roke.

Ni dovolj, da zamazano igračko samo izpihamo ali obrišemo z robcem (ki smo ga že itak rabili za brisanje prahu), nego jo moramo dobro izprati v vodi in obrisati s čisto cunjjo. Če je pa igračka take vrste, da se ne da tako očistiti, ali če je to skorjica kruha, sadja ali druge hrane, ki se je ž njo dete motilo in mu je padla iz rok v prah, takrat je pa najbolje, da se otroku ne da več.

KO NA VEČER VSE TIHO PRIDE MRAK....

(Vera Kesler - Albrechtova.)

Ko na večer vse tiho pride mrak
in z blaženo roko ves svet pomiri,
tedaj, predragi, roka se mi širi,
da bi utešil me objem gorak.

A zapuščen, pozabljen je moj prag!
Brez toplih rok minevajo večeri:
le soj poslednjih bledih zvezd v vsemiri
skoz okno lije še kot zlat oblak.

Jesen je zdaj in ne pozabi, dragi,
da mrzli so večeri brez plamena
in da je težko čakati na pragi...

So li zvabila krila te svilena,
so li morda večeri ti bolj blagi
z devojčico, ki ji ne veš imena?

Ali bi se ne mogla materialna kultura tako pospeševati, da bi ne bili ljudje samo bogatejši, ampak tudi srečnejši; da bi se pri tem ne upoštevala samo korist temveč tudi lepota?

Življenje se duševno popolnoma izživi le v bolesi. A življenje — bodisi v boli ali v blaženosti — je razmah sile, je uživanje, je nasprotje zastoju in smrti.

Ellen Keyeva.

KAM? (Anica Lebarjeva.)

Za stariše vseh stanov je vprašanje o bodočem poklicu njihovih otrok danes važnejše kakor kdaj prej. Gospodarsko in življenjsko ureditev njihovih razmer pronica ena in edina misel: kako bi svojim otrokom mogli pomagati do enako dobrih, če mogoče boljših razmer, v kakršnih žive sami. Na socialni dvig svojih otrok trdno veruje telesno in duševno močni zakonski par, zlasti če so tudi otroci telesno in duševno krepki in zdravi. Na tej podlagi ni težko rešiti poklicnega vprašanja niti starišem, niti otrokom. Saj jih pri izbiri poklica vodi nagnjenje, veselje do poklica v prepričanju o zmožnosti in ugodnosti pri izvrševanju baš tega poklica. Srečna mladina na polti v življenje; saj si v posesti telesnih in duševnih zmožnosti, zlasti pa one smelosti, ki je le tebi lastna!

Ni pa vsa mladina toliko srečna, da bi stopala v življenje opremljena z vsemi telesnimi in duševnimi blagari. Ako opazujemo z resnim očesom vstop mladine v življenje, vidimo, da je razmeroma le majhno število tistih, ki so zmožni kljubovati življenjskim neprilikam. Četudi mladostne dobe v zmislu njenega pravega pomena ni več, ampak je vsa in cela mladost le priprava za življenje, vendar ta priprava ni taka, ki bi imela praktično vrednost za življenje. Domača vzgoja je izgubila na svoji sigurnosti. Vzrok: mrzlično pehanje starišev, zlasti matere za pridobitvenim delom, kar ima za posledico, da dom izgubi svojo domačnost, a kar je najhuje, da preneha tisto ljubeznivo razmerje med stariši in otroki, ki ga ne more nadomestiti prav nič na svetu. Uprav dom in njegov vpliv kot glavni činitelj pri vzgoji za življenje mora postati zopet dom, kakršen je bil.

Pa tudi šola je izgubila na moči svojega vpliva in s tem tudi na uspešnosti svojega dela. Vzrok za to dejstvo je iskati deloma v nepravilni, nevešči in neuspešni domači vzgoji, v šolskem delu samem, pa tudi v mnogih činiteljih, ki iz javnosti in družbe sem ovirajo vzgojni vpliv šolskega dela.

Pozabiti pa ne smemo tudi onih vzrokov neuspešne domače in šolske vzgoje, ki imajo svoj izvor v telesni in duševni slabosti otrok samih. Število baš teh otrok ni tako majhno, da bi mogla javnost in socialne naprave sedanje dobe kratkomalo mimo njih. Da si je skrb za te vrste mladino drugje zelo razširjena, je v naših krajih v tem oziru storjenega še prav malo. Ne šele ob vstopu v življenje, ampak že ob vstopu v šolo je treba za te otroke prav posebne skrbi. Praktično in znanstveno je dokazano, da otroci z duševno slabostjo, ali kakor jih zadnje čase imenujejo: slabonadarjenci, v osnovni šoli, v številnih razredih pri skupnem razrednem pouku ne morejo uspevati. Ker ne morejo slediti pouku, presede leta in leta v najnižjem razredu. S tem pa izgube veselje do učenja, postanejo brezbrizni in nedostopni za katerikoli vpliv in izstopijo iz šole povsem nepraviljeni za življenjski boj. In kakor so v šoli stali nezaposleni le ob strani

šolskega dela, tako so tudi v življenju nekako protisocialni s svojim nasprotovanjem javnemu redu.

Temu velikemu nedostatku odpomorejo takozvane pomožne šole, ki se ustanavljajo z namenom, da morejo tudi slabonadarjenci uspešno dovršiti šoloobvezno dobo. Uprav pomožne šole skušajo udeležiti s posebnim učnim postopanjem in z docela individualnim poukom življenjsko-praktično

vzgojo. S svojim tihim in podrobnim delom spoznajo te šole telesne in duševne zmožnosti svojih učencev, spoznajo svojstva za delazmožnost vsakega posameznika, njegove vrline in napake, njegova nagnjenja in sploh vse njegovo bistvo. Na podlagi tega spoznanja uredijo pomožne šole svoje vzgojno in učno delo.

Slabonadarjenec ne vstopi takoj ob začetku svoje šoloobveznosti v pomožno šolo, ampak šele potem, ko se mu je ponesrečil poizkus, pridobiti si prvotnega znanja z enakostarimi tovariši vred na osnovni šoli.

Po natančni preizkušnji njegovih zmožnosti in njegovega znanja prične šolski vpliv iznova, seveda v povsem drugačni obliki kakor na osnovni šoli. Zvesta pravilo: ne za šolo, ampak za življenje, izloči pomožna šola iz pouka in vzgoje vse ono, kar ima zgolj formalno vrednost in se pri svojem delu drži neposredno le onih pravil, ki jih nudi vsakdanje življenje. V pomožni šoli se vrši ves pouk s sodelovanjem otrok, da učno snov takorekoč doživljajo in jim preide kot lastna izkušnja v zavest. Zato je pomožna šola od svojega početka sem odklanjala princip učne šole in je s svojim postopanjem odgovarjala za-

Tržaška okolčanka v narodni noši.

hitevam delovne šole, ko druge vrste šol še iz daleč niso mislile na to.

Poleg najpotrebnejšega znanja za življenje podaja pomožna šola svojim učencem tudi posebno pripravo za poznejše pridobitveno delo. V ta namen ima v svojem načrtu rokotvorni pouk za dečke in poleg ženskih ročnih del tudi pouk v gospodinjstvu za deklice. Seveda pa ni smatrati pomožne šole kot neposredno pripravo za gotovo rokodelstvo, ampak rokotvorne

pouk preizkusi dečka in izkuša zbuditi veselje za oni poklic, ki je njegovim telesnim in duševnim zmožnostim res prikladen. Istotako tudi deklica pridobi veselje, da se udeleži v pridobitvenem delu doma ali izven doma.

Vsekakor pa je tem otrokom tudi za življenje nujno potrebna moralna opora za mnoge življenjske težave, katerim celo telesno in duševno krepki niso vselej kos.

MISEL NATE.

(Srečko Kosovel).

Prva žarka misel nate —
solnce zablesti čez trate,
veter završi v gozdove,
z vetrom moja misel plove.

A na cesti pa devojko
svatje spremljajo veseli —
mojo misel osamljeno
pa so bori k sebi vzeli.

Vsa ovenčana — nevesta —
z belim cvetjem potrošena
vije se med polji cesta,
z biseri je orošena.

Tihi bori, temni bori,
le šumite, le šumite,
muziko in smeh na cesti
prešumite in zakrijte! —

Gospe Franji Tavčarjevi

*vdovi po blagopokojnem dr. Ivanu Tavčarju, odličnem politiku
in znamenitem književniku!*

Ko Vam duša nemo plače v neutešni boli in se ne more ločiti od onega, ki Vam je dal vsebino življenja in ki ste ga verno spremljali pri njegovih kretnjah in mislih, dopolnjevale jih v domačem in javnem življenju — v tej boli čutimo z Vami tudi me.

Razumemo bol žene; temu čuvstvu pa se pridružuje spomin na plemenito blagopokojnikovo besedo, izgovorjeno in napisano nam vsem. Zato mislimo z globokim sožaljem na Vas in se v hvaležnem spoštovanju klanjamo manom odličnega kulturnega delavca.

Kako privežem moža trajno na dom?

(Minka Govekarjeva.)

Draga Ana Marija! Iz Tvojega vprašanja mi doni slutnja cele tragedije. Morda te tragedije nikoli ne bo. Ali Tvoja duša se je boji, in ta bojazen Ti muči srce, biča živce in kali nočni mir.

Ko bi Te ne poznala, bi odgovorila: Bodi dobra, ljubezniva in skromna; bodi skrbna gospodinja; ne živi preko razmer! Zanimaj se za vse, za kar se zanima Tvoj mož! Bodi mu najboljša prijateljica! Glej, da ostaneš duševno in telesno sveža, potem ustvariš možnost, da si ohraniš moža trajno.

Toda slučajno Te poznam in vem, da ta odgovor ne velja ženam Tvoje vrste. Že večkrat sem hvalila Tvojo mravljično pridnost in skrbnost ter Tvoje vzorno gospodinjstvo. Kako se znaš odrekati vsemu, kar bi le malo presegalo Tvoj proračun, to je naravnost velikansko. Iz vsega srca želim, da bi imeli mi Slovenci mnogo tako vrlih gospodinj, kakoršna si Ti! Ta Tvoja velika in stvarna korektnost v denarnih stvareh! Ti pregledni razpredelki v Tvoji gospodinski knjigi! To je za rodbino res nekaj neprecenljivega . . . Toda . . . toda . . . ne pozabi: mladega moža imaš, ki se rad veseli življenja. — Vem, da delaš tako njemu na ljubo, in dovolj pameten je, da priznava to, četudi mu splava s tem marsikatera srčna željica po vodi. Takoimenovane vzorne gospodinjne pazablajo namreč, da je razloček med žrtvami, ki si jih nalagajo same, in med žrtvami, ki jih nalagajo drugim. Ženi, ki je vedno v gospodinjstvu, je razmeroma lahko, odrekati se temu ali onemu, dočim mož pač razume te žrtve, a jih občuti kot težko verigo, in sicer tem huje, čim večkrat se te žrtve ponavljajo. Sicer je to krivično in za nas žene silno bridko, toda človeško.

Poznala sem žene, pri katerih se je prav zaradi njihovih vrlin razbila njih zakonska sreča. Žene, ki jim ni bila nobena žrtev pretéžka, ki so vpregle svojo lastno osebo v težak jarem in so vlekale, vlekale . . . vse njihovo življenje je bilo ena sama žrtev. Pri tem pa so docela pozabile, da sije zunaj solnce in klije življenje. Postajale so čim dalje bolj mračne, godrnjave, stroge. Pognale so iz svoje hiše solnce in življenje, in pognale so moža in za njim še otroke.

Ej, težko je naše življenje! Res je, nikakega velikega dela ne zahtevajo od nas gospodinj. Pač pa nepregledno množico malenkostnih opravil, izmed katerih porablja vsako posamezno del naše sile. Niti najmanjša, najničnejša stvarca nam ne more biti malenkostna, vse je silno važno in k udobnemu življenju gospoda soproga neobhodno potrebno. In to 365krat v letu ponavljajoče se izvrševanje najmanjših a večdar najvažnejših dolžnosti lahko zamori v nas ženskah vsako osebnost. Pod tem pritiskom se ponavljajo žene, ki štejejo svoji družini krompirje, ji zapirajo luč, nezaupno tehtajo od preizkušeno poštenih poslov nakupljeno meso, delajo, delajo, da pri vsem zvestem izvrševanju pozablajo — osrečevati. Stroji so brez lepote, brez gorkote in čuvstva.

Moja sodba je zato: v vsem prava mera! Zato le kupi svojemu možu za god poleg potrebnih in praktičnih košulj, jopic, nogavic tudi kako dobro knjigo. Privošči mu, da goji malo športa ali kaj drugega. Taki izdatki so včasih potrebni, četudi bi se prebilo brez njih. Človek pač nima samo telesa nego tudi dušo. In če ni zadovoljna duša, je še huje, kakor če ni zadovoljno telo. Življenje ni praznik, pa tudi ne samo delavnik.

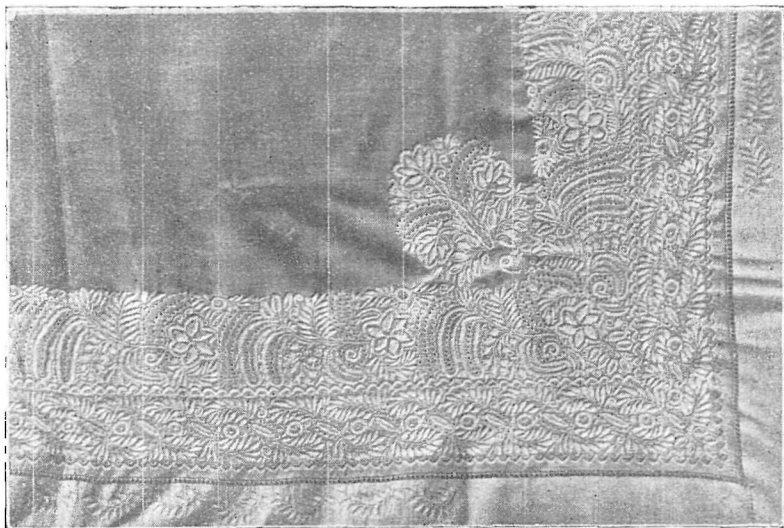
Naroči se na kak dober list, da izveš, kaj se godi po svetu. Pojdi včasih v gledališče, v kak koncert! Može se ne marajo pogovarjati z ženami samo o otrokih, oblekah, o poslih in vremenu. Če svojega moža ne boš razumela, če se ne boš zanimala, za kar se on zanima, se vseli dolgčas v Vašo hišo, dolgčas, ki je najhujši sovražnik rodbinske sreče. Tvoj mož si poišče razvedrila drugod, in dom Ti postane siva ječa.

Blagor Tebi! Sama nisi bila brez dote in Tvoj mož zasluži toliko, da izhajate precej dobro. Spomni pa se onih žen, ki se že prvega tresejo, da 20. ali 25. ne bo več beliča v hiši. Kako naj mislijo te na to, da ohranijo možu in otrokom dom prijeten in topel? Uboge mučenice! Njim bi bilo težje odgovarjati.

Tebi pa pravim: v resno življenje dela in skrbi mora posijati včasih žarek veselja in zabave. Zato naj žena ne vidi v vsakem bankovcu kosca kruha. To je pogrešek nekaterih najboljših, najvestnejših, najpridnejših med nami.

Veruj mi, ljuba moja, da Ti želim najboljše; zato Ti prav odkritosrčno priporočam: dovoli si včasih v svoji raskavi opravi korektnosti kako majčkeno luknjico v dokaz, da živi pod njo Tvoja mlada človečnost, ki ni pozabila smeha in veselja. Tvoja Minka.

(Št. 2.)

Vogelni okrasek tržaške okoličanske peče.

IZVESTJA

DRUŠTVENA POROČILA

Žensko dobrodelno udruženje v Trstu

Prosvetni odsek je priredil pri Sv. Ivanu predavanje o «Vplivu alkohola in nikotina na človeško zdravje», v Skednju o «Delovanju žene v javnosti» in pri Sv. Jakobu o «Modi in luksusu». Tečaj za ročna dela prav dobro vspeva. V njem poučujejo tri učiteljice: strokovnjakinja za šivanje, za ročna dela, za idrijske čipke; društvene odbornice pa pomagajo pri poučevanju. Odsek si je nabavil dva šivalna stroja. Na razpolago ima kroje in vzorce vseh onih del, ki so priobčena v listu, ter jih na željo razpošilja proti mali odškodnini. — Zadnje dni se je otvoril tečaj za krojenje, kjer poučuje izučena in diplomirana strokovnjakinja. Tečaj bo trajal 1 mesec, vrši se vsak dan. Učnina znaša L 40.—; siromašnim članicam se znesek zniža.

Dobrodelni odsek je dal nekaterim izredno potrebnim članicam podporo v obleki in živilih.

Splošno žensko društvo v Gorici je imelo v januarju dobro obiskani sestanek članic. Predavala je ga. Ferjančičeva o «Notranji in zunanji lepoti», gđna Erženova je podala obsirno in temeljito poročilo o pripravah, poteku in vspehu Božičnice; gospa Vidmarjeva je čitala o «Vzgoji mater». — Februarski sestanek odpade radi predpriprav za «Palčke». Nadejamo se, da bode sestanek v marcu tem zanimivejši in še bolje obiskan. — Veselični odsek se pripravlja za uprizoritev igre «V kraljestvu palčkov», ki bo v začetku marca. — Odsek za ročna dela je otvoril oddelek za krpanje za šoli odrasla dekleta. Čez 40 učenk se udeležuje tedenskega pouka, kjer se pod večjim vodstvom odbornic in drugih članic uče vlagati krpe na stare obleke in perilo ter raznih drugih koristnih ročnih del. Velik korak je storjen s tem, da se je otvoril tečaj za krojno risanje, v katerega se je do sedaj vpisalo 45 deklic. Risanje poučuje izurjena strokovnjakinja. — Društvo prejema veliko naročil z dežele za pripravljena ročna dela. Opozarjamo vse učiteljice, naj naročajo vzorce in pričetna ročna dela vedno le pri našem društvu. — Slednjič naj omenimo otvoritev dveh tečajev za francoščino, katerih prvi je za začetnike in drugi za one, ki so v znanju francoščine že napredovali.

Č.

Ženska podružnica «Šolskega društva» v Trstu je letos bogato obdarovala ubožno šolsko deco. Nad 500 dečkov je dobilo majice ali blago za hlačke, nad 350

deklic blago za oblekice, 35 dečkov nove čevlje. Poleg tega je članica gđc. Mančkočeva popolnoma oblekla 6 dečkov.

Marijin Dom. Zadnji dve predpustni nedelji in na pustni torek je nudil «Marijin Dom» prijetnega razvedrila našim ljudem z Dr. Krekovim igrokazom «Turški križ». Stala je pred nami naša vas s svojim krepkim ljudstvom. Gledali smo njegovo trpljenje in pogum v času turških napadov ter se radovali njegove končne zmage. Vsi igralci so živeli z igro, besede so jim prihajale iz srca. Zato so bile vse vloge dobro podane. Posebno sta ugajala dovtipni Ribničan Strigalca in Jusuf paša, resni in ponosni načelnik Turkov. Skrbna izbrana oblek in lepota kulis sta še povečala utis igrokaza.

PO ŽENSKEM SVETU

Državno bolnico za ženske bolezni so otvorili letos v Ljubljani. Dosedanje privatno poslopje preurede in dozidajo tako, da bo zavod odgovarjal vsem zdravniškim in znanstvenim zahtevam. Zato ustanove več oddelkov. Največje važnosti je porodišnica. Vanjo bodo sprejemali žene v zadnjih tednih nosečnosti in vse porodnice brez izjeme. Porodišnica ne bo samo za težke porode, pri katerih je potrebna operacija, marveč tudi za vsak pravičen porod. Čim dalje bolj prevladuje mnenje, da je porod v moderni porodišnici sigurnejši nego doma. Za premožnejše bo na razpolago nekaj sob drugega razreda.

V bolnico bodo sprejemali sploh vsako žensko, ki trpi na kaki ženski bolezni. Za lažje bolezni bo na razpolago (samo za siromašne) ambulanca, težje slučaje pa bodo sprejemali v zaprto oskrbo.

V bolnici ustanove tudi babiško šolo in internat za dotične gojenke. Že sedaj nastanijo lahko okoli 90 bolniških postelj, 45 otroških, na razpolago je 25 mest za babice in 20 mest za strežništvo. Zavod ima lasten laboratorij in dobro urejeno predavalnico za babiško šolo. Ta soba bo služila tudi za javna predavanja, saj spada obsirna socialna higijenska propaganda v delokrog moderne ženske bolnice. Operacijski lokali se uredijo tako, da bodo zdravili okužene slučaje ločeno od čistih in bo tako izključena vsaka nalezljivost. Tudi strežniško osebje bo ločeno.

Zavod ima lastno kuhinjo za bolnice, babice, strežnice in zdravnike. Bolniško

strežbo so prevzele sestre reda sv. Vincenca Pavl. Ravnateljstvo je poverjeno priznanemu strokovnjaku, prof. dr. Zalkorju.

Splošno žensko društvo v Ljubljani je izkazalo na letošnjem občnem zboru sledeče delovanje: V preteklem društvenem letu se je potezalo za izboljšanje gmetnega položaja magistratnih oficijantk, dalje za preživnino delavskim ženam, katerih moške delajo v privatnih podjetjih, a so vpoklicani k vojakom. Mladinski odsek je po raznih ljubljanskih šolah pripovedoval sol. otrokom pravljice. V najkrajšem času začne izdajati za otroke pravljice v snopičih v prav ceneni in lepi izdaji. Na pritožbe raznih starišev je napravil odhor na oddelek za prosveto in vere prošnjo, naj ponovi prepoved glede zbiranja denarnih prispevkov med učenci za godove in podobne prilike, kar se je tudi zgodilo. Društvo se je na kompetentnih mestih zavzemalo za to, da bi dobile državne nastavljenke za nezakonsko dete rodbinsko draginjsko doklado, ako je oče brez premoženja umri ali se na drug način umaknil plačevanju alimentov. — Na inšpektorat državne in na ravnateljstvo južne železnice je napravilo društvo prošnjo, naj se otroci iz ljubljanske okolice vozijo v šolo po spolu ločeni, ako so brez nadzorstva. Društvo je marljivo sodelovalo pri prireditvi kongresa Narodnega ženskega Saveza SIIS julija meseca v Ljubljani. Izkušalo je boriti se proti draginji. V svojih prostorih ima lastno šivalnico, kjer si članice pod ugodnimi pogoji lahko same šivajo obleke. Odbor je priredil lanske spomladi dve javni predavanji, letos pa dva cikla predavanj po 10 oz. 12. predavanj. Predavala sta gosp. vseuč. prof. dr. K. Ozvald «O duševnem in telesnem razvoju otroka» ter g. dr. M. Ambrožič «O negi dojenčka». V korist «Dečjemu domu» je izdalo društvo novoletne razglednice, ki so nesle okoli 2500 Din. čistega dobička. Društvena knjižnica šteje 4451 leposlovnih in poučnih knjig v slovenskem, srbohrvatskem, nemškem, deloma tudi francoskem jeziku. Društvo hoče tudi v bodoče nadaljevati s cikli predavanj, ker so se letos dobro obnesli. Zlasti mu je na tem, da ustvari ožje vezi med šolo in domom.

Odlikovanje jugoslovenskim kulturnim delavkam je nedavno podelilo ministrstvo prosvete. Pisateljice: dr. Izidora Sekuličeva, Milica Jankovičeva in Zofka Kveder-Demetrovičeva so prejele red sv. Save IV. razreda; Zdenka Markovičeva, kiparica Ivka Despić-Simonovičeva, šolska upraviteljica Jelisava Miševa in klavirska umetnica Ruža Vinaverjeva pa red sv. Save V. razreda. To odlikovanje je dobila tudi Jerica

Zemljanova, voditeljica gosp. šole v «Mladiki» in nadzornica gospodinskih šol v Sloveniji.

Gospodinjske tečaje v Sloveniji so priredili v šol. letu 1921.-22. sledeči zavodi: «Mladika» v Ljubljani, «Vesna» v Mariboru, «Mladika» v Ptuj, Uršulinski samostan v Ljubljani, «Marijanišče» v Ljubljani, zavod sol. sester v Repnjah in v Mariboru, zavod «Nôtre dames» v Šmihelu pri Novem mestu. Večina teh tečajev je trajala po 10 mesecev.

Oddelek za kmetijstvo je priredil desettedenske gosp. tečaje skoro po vseh večjih krajih Slovenije: v Radovljici, Leskovcu, Gotovljah, Konjicah, Št. Janžu na Dravskem polju in v Beltincih v Prekmurju.

Tretji narodni kongres ital. žen se bo vršil v Rimu spomladi maja meseca, nekako v istem času, kakor bo mednarodno žensko zborovanje. Glavna točka kongresa je proučevanje domače vzgoje. To vprašanje bodo obravnavale naše sodržavljanke s sledečimi predavanji: socialna važnost družinske vzgoje; stariši in osebe, ki jim je poverjena deca; vzgoja otrokove osebnosti; seksualna vzgoja in koedukacija; vzgoja narodne zavesti; vzgoja verskega čuta; sodelovanje družine in šole; razširjanje načel in metod o domači vzgoji.

Krasnemu načrtu želimo tudi me obilo uspeha. Dom je pač najplodnejše polje, kamor lahko zaseje žena najplemenitejše seme: ono, ki obrodi socialno koristen sad, kar mora biti konečni smoter vsake vzgoje.

Casa materna v Trstu je urejena po vzrocu materinskih domov, ki jih ustanavljajo po vseh državah. Vzdržuje jo pokrajinski odbor društva «Opera Nazionale di Assistenza all'Italia Redenta». V zavod sprejemajo siromašne matere z dojenčki in dojenčke same. Imajo prostora za 15 mater in 30 otrok, kar je vsekakor premalo samo za Trst, kaj šele za vso deželo! V zavodu dobivajo otroci materino mleko do šestega meseca, po potrebi tudi dalj. Pozneje pa jim dajejo pod zdravnikovim nadzorstvom pripravljeno hrano. Radi zdravega prehranjevanja otroci dobro uspevajo in je zlasti rahitika jako redka bolezen. Vsaka mati doji po možnosti poleg lastnega otroka še enega. Vse opravljajo hišna dela. Stalno (ne utrudljivo) zaposlenje je pač najboljša pot do moralne povzdige teh mater.

Čehinja — svobodna državljanka. Znano je, da je moderna češka država dala ženam vse važne državljanske pravice: pasivno in aktivno volilno pravo, dostop do pglavitnih javnih mest itd. Čehinje so tekom štirih let dokazale, da so v polni meri sposobne za izvrševanje

odgovornih socialnih nalog. Prevzele so skoro vse one panoge javnega dela, kjer morejo v tej ali oni obliki udeleževati prirodnih ženskih poklic. Celó v politiki, ki se je zdela najbolj oddaljeno polje za ženo, so našle pota in mesta, kjer jim je omogočeno delo, ki je v zmislu ženske sposobnosti. Kot poslanke vobče ne nastopajo tam, kjer je treba širokega političnega obzora in diplomatične spretnosti; pač pa nastopajo tam, kjer jih vidimo tudi doma. Njih glavno področje je skrb za deco in za vse one, ki žive v bedi, zanimanje za tiste gospodarske zadeve, ki se zde moškim malenkostne, a so za narod takega pomena kakor visoka politika. Delovanje žene v zbornici in senatu se razvija prirodno in razveseljivo in nikoli ne na škodo pravega ženskega poklica.

V tej smeri delujejo Čehinje tudi pri drugem javnem poslu. Pod vodstvom dr. Masarykove so stopile v mednarodne stike. Ozke kulturne in dobrodelne vezi spajajo češko delavstvo, dijaštvo in celo deco z zunanjim svetom. V domači deželi uvajajo koristne socialne naprave; za vzor so jim zlasti Amerikanke, ki so največ storile na polju javne dobrotnosti.

Razvoj ženskega gibanja na Češkem je usmerjen idealno: žena je razširila svoje področje iz družine v državo, čut rodbinskega materinstva in gospodinjstva je povzdignila na stopnjo socialnega poklica.

Ženska volilna pravica v Turčiji. Angorska turška skupščina je priznala ženam volilno pravico. Pri prihodnjih volitvah v turški parlament bo kandidirala znana turška pesnikinja in političarka Handen Edib hanuma.

Sv. Terezija — častna doktorica. Povodom 300-letnice, odkar je bila sv. Terezija proglašena za svetnico, je vseučilišče v Salamanki počastilo spomin te velike svetnice s tem, da jo je imenovalo za častno doktorico. Promocija se je izvršila na slovesen način ob navzočnosti španskega kralja in kraljice.

Nenavadno počaščenje žene. Severnoameriške Združene države so izdale nove znamke, ki nosijo podobo Marte Washington, žene ustanovitelja in prvega predsednika Združenih držav. Dosedanje izdaje ameriških znamk so po vrsti nosile podobo Washingtona, Franklina, Jeffersona in Mohrčaja.

MATERINSTVO

Dojenčkova posteljica.

Naše kmečke matere polagajo po starodavni navadi otroke v zibelko. Zibelka pa ni baš najboljša postelja za dojenč-

ka. Ena njena napaka je, da je prenizka. Otrok je v njej preblizu tal; tam je pa zrak hladnejši in slabši. V prejšnji številki nam je zdravnik pojasnil, koliko je v najnižji zračni plasti več bacilov nego že 1 m visoko od tal. Drugič ni prav, ker mora biti otrok v zibelki preveč povezan, da se ne zvrne ven pri zibanju. Konečno pa zibanje iz vzgojnih in zdravstvenih razlogov ni priporočljivo. Iz vzgojnih: otrok se z zibanjem kmalu razvadi ter se mnogo po nepotrebnem dere, če ga kdo ne ziblje. Iz zdravstvenih: marsikdaj otrok joče, ker se ne počuti dobro. Domači so pa vajeni, da otrok joče le, ker bi se rad zibal, in mislijo, da je zopet sama sitnost vzrok joka. Pa ga zibljejo, dokler utrujen ne zaspi; za drugo se pa ne zmenijo. Tako se pogosto prezre pričetek kake resne bolezni.

Po mestih povečini zibelke že več ne poznajo in tudi po kmetih je ponekod že šla med staro šaro. Njen spomin nam pa ostane ohranjen v narodni pesmi in pravljici.

Vendar se nam stoji po zibelki kljub njenim napakam. Zakaj? Vsled tega, ker so jo zlasti po kmečkih in delavskih hišah zavrgli, ne da bi ji dali nadomestila. Odkar je pregnana iz hiše zibelka, nima dojenček več lastne postelje.

To ni prav. Ni znamenje gospodinjinje redoljubnosti, tudi snagi ne more biti v prid, povrh je pa še dojenčkovemu zdravju škodljivo, če se valja ta mala živa štruca po materni postelji, ali po klopeh, po mizi in peči.

Dojenček mora imeti na vsak način lastno posteljo!

Jako primerne so pletene košare, ker se dajo dobro prati. Pripravna pa je tudi posteljica, ki jo kaže slika v zad. številki, ali pa celo navaden zaboj iz drobnih desk. V neki ubožni hiši sem videla kratko visoko klopico s prav priprosto ograjico zgoraj; bila je prislonjena k zidu ali k materni postelji. Glavno je, da spi dete samo v lastni postelji in da se ta da snaziti. V posteljico pride žimnica ali vreča s koruznim likom; dobra je tudi plevnica, a se preveč praši. Otrok mora ležati na popolnoma ravni podlagi, brez udrtin in brez blazine, da bo zrastle raven kot jelka. Mesto žimnice pa lahko uporabimo večkrat zloženo volneno ali flanelasto odejo. Črez žimnico ali odejo naj se pogrne gumirano platno, drugače je postelja grda in se hitro pokvari. Nikdar pa ne dajajte otroku pernic, niti za spodaj niti za odejo, ker so jako škodljive zdravju.

Če pa si mati res ne more drugače pomagati in mora imeti otroka pri sebi, naj mu pa pripravi ležišče na svoji postelji tako, da bo otrok više od nje. Imeti mora svojo odejico in ne ma-

terine. Odrasel človek se poti, izdihava pokvarjeni zrak; otrok pa mora vdihavati čistega. Če otrok čuti materino bližino, se razvadi, da neče biti sam in tudi prepogosto zahteva hrane. Tako ne spi otrok in mati se ne izpočije.

Po dr. M. Ambrožiču: „Materinska pomoč“.

GOSPODINJSTVO

Kovinasta posoda. (Nadaljevanje.)

Medena in bakrena posoda je zelo lepa in že dolgo časa v rabi. Živila se v njej enakomerno segrevajo; uporablja se v velikih kuhinjah in hotelih. Biti mora dobro pocinjena, ker bi se sicer tvoril strupeni zeleni volk. Živila, ki vsebujejo kisline, se ne smejo kuhati v taki posodi, pa tudi ne pustiti v njej živila ohlajevati!

Medena in bakrena posoda ni za gospodinjstvo priporočljiva: služi bolj za okras in zahteva pogostega snaženja. V vsakem gospodinjstvu pa je nekaj predmetov, kakor kotli, kljuke, razni kotički, iz medi.

Te predmete in tako posodo snažimo s čistilnim praškom, kisom in soljo. Stara nagnila limona, drohen pesek, kašica, napravljena iz ržene moke in kisa, so jako dobra čistilna sredstva. Po vsakem snaženju treba posodo dobro izmiti in izplakniti!

Posoda iz aluminija je lahka, lepa, ne rjavi, se hitro segreje in dobro snaži. Vse lahko kuhamo v taki posodi (le beljakov ne stepaj v njej, ker bi bil sicer sneg sive barve). Sprva se napravijo v notranjosti posode veliki madeži, kojih ni moči odstraniti in ki se razširijo preko vse posode in tvorijo neko prevleko, ki posodo delj časa ohrani.

Aluminijevo posodo snažimo s toplo vodo, ostanke od jedi odstranimo s čistilnim praškom ali plavno kreda. Nikdar pa ne snažimo posode z lugom, s sodo in kisom. Spojina sode in kisa bi kovino kmalu uničila!

Nikeljnasta posoda je zelo lepa, trpežna, a draga. Snaži se s toplo vodo in z mehko krtačo. Zelo zanemarjen nikelj se težko osnaži! Če je treba temeljitega snaženja, napravimo kašico iz krede in špirta. Potem dobro zdrgnemo z mehko usnjeno krpo. Pri posebno umazanih mestih lahko uporabimo par kapljic salmijaka.

Gojenka gosp. šole.

KUHINJA

Jedilni list na kmetski svatbi. Popisati hočem pojedino, kakor jo imamo pri nas na Dolenjskem in kakor je najbrže v navadi po vsej Kranjski.

Predvsem opozarjam, da se nanašajo jedi počasi, ker se vmes mnogo govori,

pleše in poje. V navadi so razne pesmi, ki se tičejo posameznih oseb na svatbi in jih mora znati godec sam peti s spremljevanjem harmonike.

Glavna pevška točka je proti polnoči, ko mora nevesta odložiti venec in se takorekoč poslati od svojih; pri tem povzroči pesmi in melodija mnogo žalosti. Vsi se takrat navadno jočejo. To prepovedanje se zove »pobirati v jabolko«, med vso to ceremonijo se sploh nič ne je! »Pobiranje v jabolko« so darovi vseh svatov (tudi oče, mati i. t. d. od neveste), da vzame nevesta »s seboj na pot« na novi dom. Pri bogatih se nabere mnogo.

In zdaj red »ohceti«:

Navadno gredo nevestini svatje skupaj iz nevestine hiše, ženinovi zopet skupaj. Na vsakem kraju tudi malo jedo. Miza mora biti okrašena. Vsaj na sredi mize je velika lepa potica, ki ima v sredi zatknjen šopek suhih rož, na obeh koncih sta pa manjši potici s šopki (menda radi simetrije). Pred odhodom k poroki: kuhano vino, mlečen kruh, potice, šartlji in pecivo iz kvašenega testa (srčki, zvezde, krofi, i. dr. oblike). Testo kot za potice! Potem je navadno obara s krompirjem in ajdovimi žganci (meso poljubno, kar je pač na razpolago in v katerem času se vrši ženitovanje). Izpijejo par litrov vina, potem se poslove od domačih ter se odpeljejo k poroki.

Po dogovoru se pri fari dobe z ženinovimi v gotovi gostilni, kjer ostanejo malo časa, gredo v cerkev, potem zopet nazaj. Šele proti določeni uri se odpeljejo na nevestin dom, kjer se začne gostija (proti poldnev).

Jedi slede tako: Miza lepo okrašena!

1. Juha z rezanci (pri vsakem krožniku je kos čistega, dobrega kruha ali rogliček).

2. Govedina, pražen krompir, kisel hren, ponekod tudi kuhan hren.

3. Žikrofi ali culice in ajdov krompir (nadev je lahko iz mesa ali pa sladak ocvrte sladke drobtine, pri bogatejših oboje!) vse je zabeljeno s čisto maslo ali z maslom ali s sirovim maslom in drobtinčami. Ta jed ima tudi nekoliko tiste juhe, v koji se je kuhala, sicer je jed prahu.

4. Telečja ali svinjska pečenka (pri bogatih oboja, da si vsak izbere), krompirjeva in tudi zelena solata in pesa (ponekod tudi še češnje in jabolka).

5. Pecivo: krofi, flancati, potice, šartlji in drobne oblike iz kvašenega testa.

6. Obara (telečja ali od kureline) z ajdovimi žganci in s krompirjem. Vsak gost dobi tudi kos belega kruha ali rogliček. (Tu se začne nekako večerja proti mraku!)

7. Prekajena (kuhana) svinjina s hrenom; ponekod narežejo vmes tudi klobase ali domače salame.

8. Gorke potice ali gibanice; najbolj priljubljena je rozinova, tudi smetanova in jabolčna — kakor je pač čas.

9. Pečena kurecina (kure, race, gosi purani) s solato, peso, češpljami; ponekod tudi z jabolki.

10. Zopet razno pecivo.

11. Živca. (Takrat se morajo svatje začeti razhajati! To je že proti jutru.)

12. Kava, čaj, kuhano vino.

Ako je poroka popoldne, se vzamejo poljubne točke, najrajši od 6. - 12. Nekateri dajo namesto obare juho in govedino. O kakih tortah, keksih in drugih takih rečeh ni bilo govora. V zadnjem času pa se rada postavljajo s takimi izdelki kmetska dekleta, ki so obiskovala podeželske gospodinjske tečaje. K pristni kmetijski svatbi torej ne spadajo.

Se to! Starejšina ima veliko nalogo: vse jedi deli namreč on sam in jih tudi razreže! Zlasti perutnino mora znati dobro «trančirati».

Anka.

Torta iz beljakov. Za nekatere jedi uporabljamo samo rumenjake, zato pa beljaki ostajajo. Iz teh lahko napravimo torto: Steremo sneg iz 6 10 beljakov. Temu primešamo 10 dkg zmletih mandljev, orehov ali lešnikov, tri žlice drobtin, 3 žlice sladkorja in 1 žlico ruma. Vse to dobro premešamo in denemo v tortni model. Tega pa prej namažemo z maslom in posujemo z drobtinami, da se zmes ne prime modla. Peče se polagoma. Ko je torta pečena, napravimo čokoladno ali sladkorno glazuro, ali jo pa potresemo samo z drobnostmi sladkorjem. Lahko primešamo torti tudi par dkg masla in nekaj pinjol. Je zelo okusna in razmeroma po ceni.

SI.

Pikantna polivka. Sesekljaj srednjeveliko čebulo in 4—5 dkg surove gnjati, zelo na drobno; prepraži o v 3 4 dkg surovega masla, prideni 1 žlico moke in pol litra juhe. Ko se polivka nekoliko povre, deni vanjo polovico lovorjevega lista, 2 klinčka, kozarec belega vina, žlico kisa nekoliko soli, košček sladkorja. Ko se nekoliko povre, pretlači skozi sito, prideni par kapljic maggija in serviraj zelo vroče. Meso lahko narežemo v polivko, ali pa ga damo zraven.

HIGIJENA

Negovanje rok. Da si mora ženska, ki hoče, da jo smatrajo za omikano in olikano, vsak dan čistiti nohte, je samo ob sebi razumljivo. Medicina in praksa sta dognali, da je glicerin najboljšo sredstvo za negovanje rok. Glicerin daje polti nežnost, mehkost in gladkost. Toda glicerin se nikakor ne sme uporabljati vsak dan, ker sicer postane koža rok rumenkasta. Zato se mora uporabljati pasta, ki

je iz 75 gramov glicerina in 50 gramov mila, nekaj kapljic vanilje in pol litra najfinejšega olja. S to pasto se namažejo roke vsak večer pred spanjem. Seveda tudi najlepše roke ne dokažejo kulture, ako ni negovano, umivano in kopano tudi vse ostalo telo.

ROČNO DELO

Čipkarstvo je stara domača obrt, ki je že nad 400 let udomačena po Idriji in njeni daljni okolici. Prve čipke je prinesla v Idrijo v 16. stoletju iz Češkega žena nekega rudniškega uradnika, Imenovala jih je «fažkovke». Kmalu je naučila nekaj idrijskih žen in deklet izdelovati te čipke, ki so jih uporabljali za okrasek pri kranjski narodni noši. Nekoliko pozneje so zanesli iz Hrvatske druge vrste čipk, ki so jim rekli «čipke po novem», «vejevke» ali «te drobne». Služile so za cerkveno uporabo. Pozneje je neka idrijska rodbina izumila nove čipke z risom «idrijskih čipk», ki so obdržale to ime tudi na svetovnem trgu. Pri teh čipkah se vije ris v vsakovrstnih oblikah in je sklenjen z umetnimi motivi. Za te «idrijske čipke» so se začeli zanimati razni trgovci in na podlagi razvoja teh čipk se je ustanovila v Idriji tudi čipkarska šola. Ker nima tamkajšnji gorati okraj druge domače ženske obrti, je čipkarstvo velikega gospodarskega in kulturnega pomena.

Vogelni okrasek tržaške okoličane, peče kaže slika št. 2. Naše prababice so s čudovito spretnostjo vezle te zapletene sestavljene vzorce brez risbe. Glavne črte in smeri so si označile z enostavno zgibo, okoli te so na geometrično natančnostjo razvrščale dele okrasa.

Otroška odejica hodi iz bombaža ali iz volne, pernata ni priporočljiva. Ne delaj premajhne, da jo lahko v posteljici zatlačiš od vseh strani, drugače se otrok razbrca in prehladi. Pod odejico uporabljaj rjuhico, ki jo lahko pereš. Odeje ne moreš prati, ker se težko suši, pa tudi bombaž se zgnete in izgubi toploto. Zato tudi nikoli ne zavijaj deteta pri pestovanju v odejico!

Odejico si lahko pripraviš sama: spodnje blago pritrdi močno napeto na mizo ali kako desko (na vsak vogliček in sredi krajev zabij žebličke). Nato pokrij blago enakomerno z bombažem. Najboljše je, da držiš levico pod podlogo in tiplješ, kako nalagaš z desnico. Vrh tega pregigni zgornje blago in ga zopet pritrdi z žeblički. Z ravnilom in s kredo potegni ravne črte, približno 4 cm presledka. V sredo pa načrtaj kvadrate ali poševno prekrizane črte, ali pa si napravi iz trdega papirja poljuben vzorec, ga položi na blago in občrtaj! Vzemi

močan sukanec in šivaj s prednjim vbo-dom najprej po zunanji črti, nato po drugi, tretji: vedno od kraja proti sredi-ni in nikoli obratno. Delaj male vbode in jih dobro zateguj, da se delajo po šivu lepe jamice in kupčki. Levico imej vedno spodaj, da s kazalcem prestrezaš šivan-ko. Med šivanjem večkrat poglej, če blago kje ne vleče. Ko je vse prešito, izpuli žebličke in sešij robove. Pri tem neprestano dodajaj bombaž, da so robovi polni in enakomerni. Če devaš v odevico star bombaž, ga moraš prej na solncu izprašiti, močno prezračiti in razpukati kakor žimo za žimnice. Istotako napravi tudi z novim bombažem ali volno. Če ga pogrneš kar v celem, ne bo odevica nikoli topla, mehka in lahka! P.

Predelavanje moške obleke. Ker je blago drago, zato gleda vsaka mati, da ne zavrže starine, če je še uporabna. Spretna roka lahko napravi iz ponošene obleke skoraj novo. To pa se ji posreči le, če staro obleko pravilno pripravi. Zato podam tu glavna navodila.

Najprej moraš staro obleko popo-lnoma razparati do najneznatnejšega šiva. Ona, ki je vajena predelovanja, ve, kako neprijetno je, če mora razdirati in likati takrat, ko že kroji. (Edino, kar smeš pustiti pri moški suknji, so tisti kosi, ki pokrivajo žepe. Če namreč blaga ne misliš obrniti in če bo suknjica za odraslega dečka, zadostuje, da jih lepo zlikaš, ako seveda niso preveč obdrnje-ni.) Pri paranju pazi, da se ti kje ne pretrga ali prereže. Ko razdereš gumb-nice, jih takoj nekoliko sešij, da se ti pri pranju ne trgajo naprej. Nato skrtaj vsak del, posebno v šivih se nabira ne-snaga. Pri pranju postopaj tako: blago naj se namaka par ur v mrzli vodi. Po-tem ga dobro pretlači, da iztisneš iz njega glavno umazanijo. Vrzi v toplo vodo nekoliko sode, namili blago ter ga dobro izperi v tej vodi. Nato ga do čistega izplahni ter le malo ožmi, da se preveč ne zgubanči. Če namreč mokro volneno blago premočno ožmeš, ga ne moreš nikoli gladko zlikati. Likaj vedno še vlažno blago in sicer narobe.

Predno začneš krojiti, pregledaj dobro vsak kos. Drži ga proti oknu, da se raz-ločijo obrabljeni mesta. Pri hlačah je zadnji del skoro vedno neuporaben. Če hočeš imeti male hlače, jih dobiš lahko samo iz spodnjega dela. Ako je preozko, vstaviš trikotnik v notranjem šivu. Suknja pa je najbolj obdrnje-na na komolcih. Rokavček režeš iz ro-kava: položi kraj ob notranjem šivu in odreži ob zunanjem, da odpadejo obrab-ljena mesta. Hrbtni del je ponošen zgoraj ob ovratniku, zato položi kraj na spodnji rob. Ko režeš sprednji del, deni kraj tako, da se krijejo novi žepi s sta-rimi, ostalo se ravna po tej legi. Pazi na

gumbnice: če je suknjica majhna, odreži dotični preluknjani kos; ako blago obr-neš, prišij gumbe na sešite gumbnice, nove pa narediš na celi strani; ako mo-rajo ostati na prejšnji strani, jih pa lepo izdelaj istotam. Ovratnik in druge kose dobiš iz odrezkov od hlač; stari ovratnik je navadno preveč ponošen.

Predno prišiješ podlogo, močno zlikaj šive na narobni strani. Našitke nad žepi in spredaj pa likaj na lice z mokro čunjo. Pomni, da je likalnik glavni pomagač pri moških oblekah. Če se blago kje sveti, položi tja mokro in ožeto čunjo ter nalahko potezaj po njej z likalnikom, da se pari; para namreč odstrani lesk.

Na razpolago imamo kraj za obleko 12-letnega dečka. Cena L 1.50.

KNJIŽEVNOST

Prvi plamenj. Pevski zbor «Učiteljske zveze» je izdal zbirko sedmih mešanih in moških zborov. Zbirka, katero je ure-dil Srečko Kumar, je taka, da lahko na-novo dvigne zanos v naših tlačenih srcih. Je neizpodbiten dokaz, da hodi naše glasbeno in splošno kulturno živ-ljenje vstric z večino evropskih narodov. To dokazujeja vsebina in nič manj tudi oprema zbirke.

Na prvem mestu je uvrščena najdovr-šenejša skladba zbirke: Ivan Grbčev mešani zbor na Župančičevo besedilo «Otroci molijo». Kaže nam skladateljovo obsežno znanje, ki je pa vseskozi le obli-kovanje svežih intuitivnih domislekov. zlatih v eno samo, globoko iz duše pri-vrelo prošnjo, katero za trenutek pre-trga rahel, stopnjujoč se dvom, a se iz prepričanega srca zopet dvigne in po-trdi v neomajni veri. Slednja misel je izpeljana v iskrenem fugatu, kakoršnega v naši zborovi literaturi še nimamo. S takimi skladbami se bo Grbec uvrstil med sodobne klasike.

V zboru «Zakaj?» je Stanko Premrl s par ritmi dosegel krepka stopnjevanja. S pomočjo modernejše harmonije je presanjal stoletje našega trpljenja ter izvil iz potrtega srca uporni «Zakaj nač?» Zbor prištevamo le najboljšim Premrlovim skladbam.

Emil Komel se predstavlja v zboru «Vstajenje» kot rojen glasbenik, kate-remu liče pesem kaj lahko v stroge obli-ke. Čeprav ni v iznajdbi samosvoj, je vse, kar je v skladbi reminiscenčnega, uporabljeno iz najboljših virov zelo mojstrsko. Largo diha mogočni, zdravi patos Bachovega preludija v B-molu. V Allegru pa zmagošlavno zadoni Sieg-ridov rog.

Te skladbe obsega prvi lahko hi rekli aktualni del zbirke.

Drugi del je posvečen vstajenju.

Z zborom «Pričakovanje» nas je Vinko Vodopivec presenetil. Sveža melodika, ki se raztegne v sopranovi frazi «Vendar duša moja sluti, daleč nisi...» nas uverja o doslej še nepoznani samostojnosti skladateljevih zmožnosti o inven-ciji.

K svojima «Vasovalec» in «V nruaku» je dostavil Janko Ravnik še tretji zbor «Kam si šla, mladost ti moja». Neoporečna pristnost našega narodnega blaga je v Ravnikovih skladbah zadobila u-metni izraz. To je naša harmonija in ta otožnost je naša otožnost.

Imamo sedaj razen Lajovičevega tudi Vasilij Mirkovega «Zelenega Jurija». Mi-sel je vseskozi lepo izpeljana razen par ponavljanih glavnega polmotiva v basu, ki so nekoliko banalna, ker nastopa bas z omenjeno figuro osamljen. Mirk je ustelesil «Zelenega Jurija» kot junaka, in kot takemu dal tenorsko vlogo. Zdi se nam pravilneje, smatrati ga za prav-ljično mistično osebnost, kot je to storil Lajovic in mu vsled tega prisodil so-pranski solo.

Zbirko zaključuje Emil Adamičeva «Narodna». Zbor je kompozitorično zelo zanimiv. Vseskozi je speljan priprost motiv kanonično, s čemer doseže skladba sveži vtis svatovskega rajanja.

Adamič črpa veselje iz narodne pesmi. Z Ravnikom stavlja krepke temelje na-ši individualni glasbi.

Zbirka nam priča, da se poslužujejo naši živeči skladatelji zapletene zboro-ve tehnike, kateri se bodo morali prilagoditi tudi podeželski zbori, če jim je mar, da pohite s časom.

Zbirka se dobiva pri «Prosveti», via Fabio Filzi 10, v tiskarni «Edinost» in pri uredništvu «Novega roda», via Fa-bio Severo 25., I. Cena je le 6 lir.

o—o—

Gospodinjski koledar dobe naročnice «Ž. Sv.» po znižani ceni L 3.—, Denar naj se pošilja potom položnice ali pa v znamkah.

V tej knjigi najde žena mnogo ko-ristnih člankov in navodil. A. Štebije-va piše o «Zaščiti dece in mladine» ter po-pisuje grozne prilike, v katerih žive bedni otroci, ter kaže pota, po katerih bi se vsaj ublažile nevarnosti, ki ugo-nablajo našo mladino. Jako poučen je članek o «Negovanju dojenčka»; čitati bi ga morala vsaka mati, ki neguje otroka le po nasvetih znank in ne pozna zdravniških predpisov. Drugi sestavki govore o splošnem zdravstvu in o zdra-vilih, ki bi jih morala imeti vsaka hiša za prvo pomoč v bolezni. Marija Kme-tova je napisala ginljive vrstice o zgre-šenem družinskem življenju. Minka Go-vekarjeva graja zapravljivost ljudi, ki lahkomiiselno razkopavajo, kar so si s

skromnostjo pridobili dedje. — Radi šte-vilnih gospodinjiskih nasvetov, upo-rabnih kuhinjskih receptov in prej ozna-čenih člankov si bo gospodinja ohranila to knjigo tudi za pozneje, ko izgube ve-ljavo koledarski podatki. — Drugi del knjige obsega troškovnik. Tu so razpre-delbe za gospodinjске račune, seznam za perilo itd. Gospodinja, ki se ravna po tej knjigi, bo nedvomno imela lepe uspe-he pri otrokih, v gospodinjstvu in v — denarnici!

Koledar je zelo spretno uredila Utva, priljubljena pesnica in pisateljica ter priznana vzorna gospodinja.

RAZGOVORI

Odgovori :

1. A na: Mehke, lomljive nohte si utr-dite, ako jih večkrat namažete s citrono. Dobro je tudi, da si zvečer mažete nohte s koščkom sveče in jih nato dobro ob-drgnete.

Kovačeva.

2. Služkinja. Tudi meni se je enako godilo z ozeblinami. Nato mi je nekdo svetoval, naj si namažem dotična mesta s čebulovim sokom. Storila sem tako par večerov, pa mi je res poma-galo.

N.

3. Mlinarica iz Šmarja. Pripo-ročam Vam «Gospodinjski koledar». Ka-kor čitate v listu, ga lahko naročite pri «Ženskem dobrodelnem udruženju» ali pri Štoki v Trstu. Stane L 4.—; naročnice «Ž. Sv.» ga pa dobe za L 3.—.

Ur.

4. Teta. Jedilni list s kmetске svatbe sem Vam že poslala. Objavljam ga tudi v listu; saj je to lep opis starih naših navad. Zanimal bi marsikatero tudi to-zadevni spored in običaj iz naših pri-morskih krajev. Prosim, naj katera pošlje opis goriške, kraške, istrske in tržaške šege ob svatbeni priliki.

Ur.

5. N. Madeže od gnilega sadja hoste iz svile težko odpravili. Organski ma-deži se izpirajo s klorom, ki pa svili rad škoduje, posebno če je barvast. Meni se je posrečilo očistiti prav lepo enak sve-ž madež iz modre svile. Bršljanove ko-renine sem zrezala na tanke rezi-nice in jih dolgo kuhala. Nato sem raz-redčila to tekočino z vodo, da je bila mlačna ter oprala v njej svilo brez mila. Potem sem jo pa še večkrat izplahnila v mlačni vodi.

Z-ova.

Vprašanja :

1. Imam tako suhe lase, da se mi na koncu cepijo in lomijo. Kaj bi mi poma-galo? Obenem prosim za dober svet, kako bi odpravila kurjo polt na rokah? (Od rame do zapestja.)

Skala.

3. S čim bi najlepše očistila pohišto iz orehovega lesa?

Anica.

4. Kaj najbolj pomaga proti kurjim očesom?

I.

Ivan Kerže - Trst

Piazza San Giovanni šte. 1

ima v zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, stekla, lesa in emailirane prsti.

VELIKA ZALOGA VINA, ŽGANJA IN LIKERJEV

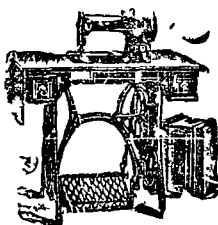
Ustanovljena
leta 1878

JAKOB PERHAUC

Ustanovljena
leta 1878

TRST - Via S. T. Xydias 6 - Telef. 2-86 - TRST

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec in kranjski slivovec. — **Lastni izdelki**: šumeča vina kakor šampanjec, šumeči istrski refošk, Lacrima Cristi in druga. — **Specijaliteta**: Jajčni konjak in Crema-marsala ter raznovrstni likerji in sirupi, kakor pristni malinovec in drugi.

Pozor na domačo tvrdko!

Fran Saunig, Gorica

Gosposka ulica (sedaj Via Carducci) šte. 25

naznanja slavnemu občinstvu, da ima **veliko izbiri šivalnih strojev** več vrst za krojače, šivilje in čevljarje

iz najboljših nemških tovarov, za kar jamči deset let.

Dalje velika izbira dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo poštne prosti. — **LASTNA MEHANIČNA DELAVNICA.**

MILO FENDERL

JE NAJBOLJŠE!

K. SUSIČ — TRST

Via Roiano 2 (poleg cerkve)
priporoča

**trgovino z raznim mani-
fakturnim blagom.**

Velika izbira vseh potrebščin za
šivilje in krojače.

Točna postrežba. Cene nizke.

FRANC NAROBÉ

Trst, Via Commerciale štv. 3

priporoča slavnemu občinstvu v mestu
in na deželi svojo dobro založeno

trgovino z jestvinami

in s kolonijalnim blagom. Konkurenčne
cene Točna postrežba. Na željo se po-
šilja bago tržaškim odjemalcem franko
na dom.

ZALOGA POHIŠTVA

ANTON BREŠČAK

== GORICA ==

Via Carducci 14 (prej Gosposka ulica)

Doma, kar manjka, pregleda naj vsak,

Vse naj napiše si pri dnevni luči,

Omare, mize, stole posteljak,

In vse kar rabi sploh v domači kući,

Kar manjka, to mu preskrbi BREŠČAK,

Štirinajst številka, ulica Giosuè Carducci.

Zobotehnični :: Ambulatorij

TRST

Via Sette Fontane št. 6, I. nad.

**Odprt vsak dan od 9—13
in od 15—19.**

Izvršujejo se hitro in točno vsa
dela z zlatom kakor tudi
zobnice s kavčukom

**Slovenem 10% popusta, kakor
tudi plačilo na obroke.**

DELO ZAJAMČENO.

KNJIGARNA - PAPIRNICI - KNJIGOVEZNICA

J. ŠTOKA

TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno
vse pisarniške potrebščine za
šole, občinske, župne in odvet-
niške urade, kakor tudi vsako-
vrstne slovenske knjige, muzika-
lije, molitvenike itd. — Izvršuje
vsakovrstna knjigovezniška dela.

Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da spre-
jema in izvršuje vezanje zemlje-
knjižnih in bančnih knjig tudi v urad.
prostorih v mestu in tudi na deželi.